

Het is vijf voor twaalf klok van de Amerika

Het was een economisch drukke september in Nederland, met de jaarlijkse Prinsjesdag en het tienjarig jubileum van de val van Lehman Brothers, die het begin was van de Grote Financiële Crisis.

Die ernstigste crisis sinds de Grote Depressie van bijna een eeuw geleden ligt definitief achter ons, was de stemming tijdens Prinsjesdag. Belastingen gaan omlaag, de inkomstenbelasting dan, en onze staatsschuld zakt onder 50 procent van ons bruto binnenlands product. De regering neemt ook maatregelen om gezinnen te stimuleren hun schulden af te bouwen (dat is althans de officiële reden voor de enorme versnelling van de afbouw van de hypotheekrenteaftrek). Daar, in het woord 'schulden', zit de link met de crisis die achter ons ligt. Die is zo diep geweest en heeft zo lang geduurd omdat de schulden destijds te hoog waren. Een goede zaak dus van Nederland om daar een beetje op te letten.

Waar de rest van de wereld geen enkele belangstelling had voor onze Prinsjesdag, is de inhoud van de paperassen die op die dag openbaar zijn gemaakt in de polder zeer, zeer gevoelig voor de ontwikkelingen in dat buitenland. Er is niet veel voor nodig om onze prachtige groeivoorspellingen voor de komende jaren en de daaraan ontlede koopkrachtplaatjes weg te blazen.

Terwijl ik de discussies en

reacties op de Miljoenennota voorbij zag komen, dacht ik dan ook: ze hebben daar écht niets geleerd van de crisis die achter ons ligt. Waar velen namelijk vraagtekens hadden bij de plannen van de regering en of die wel zo gunstig zullen uitpakken voor de gewone man zodat hij merkt dat de crisis voorbij is in plaats van daarover alleen te lezen, leek het alsof iedereen de ramingen voor economische groei als een zekerheid zag.

Tien jaar geleden was het niet anders. Zo zeker als dat de zon elke dag in het oosten opkomt, stond toen ook vast dat de economische groei behoorlijk zou zijn in 2008 en 2009. Zo voorspelde het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in de herfst van 2008 – dus ná het Lehman-debacle – dat de economie van de VS in dat jaar zou aandikken met 1,6 procent en in 2009 met 0,1 procent. Voor de eurozone repte het IMF van 1,3 en 0,2 procent groei. In werkelijkheid verkeerde de Amerikaanse economie toen al in een recessie (!) en in 2009 krompen beide economieën met 2,8 respectievelijk 4,5 procent. Mooie plannen voor 2009 vielen in het water en de autoriteiten moesten halsoverkop de ene na de andere ad-hoc-oplossing

bedenken om erger te voorkomen.

Met die ervaring in het achterhoofd, had ik gehoopt dat onze beleidsmakers veel voorzichtiger zouden zijn met het smeden van economische plannen op basis van mooie groeivoorspellingen voor de komende jaren. Want de kans dat het allemaal aanmerkelijk minder zal worden, zeker in 2020, is alles behalve verwaarloosbaar.

En dan heb ik het niet over de Amerikaanse rentecurve die bijna omgekeerd is, wat in het verleden zich telkens voordeed vlak voor een recessie, maar over meer simpelere dingen. Zoals wat ik de biologische klok van de Amerikaanse economie noem.

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog hebben we een aantal recessies meegemaakt. Tussen twee recessies liggen 8 à 10 jaren van hoge economische groei. Trek ik die regelmaat door en in de wetenschap dat de laatste recessie uit 2009 stamt, dan zou het niet verbazen als de economische groei vanaf eind volgend jaar en in 2020 voelbaar afneemt. Dat de economie al enige tijd te hard groeit, vergroot de kans op een periode van afkoeling in de nabije toekomst. Economen schatten dat de Amerikaanse economie zo'n

'HET ZOU NIET
VERBAZEN ALS
DE ECONOMISCHE
GROEI VANAF
EIND VOLGEND
JAAR EN IN 2020
VOELBAAR
AFNEEMT'